

LIETUVOS
POLITINIŲ
KALINIŲ IR
TREMŲ SĄJUNGOS
SAVAITRAŠTIS

TREMŲ

2004 m. liepos 1 d.

Nr. 27 (608)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Antrajam rinkimų turui pasibaigus

Aštuntuoju Lietuvos prezidentu antrą kartą išrinktas **Valdas Adamkus**. Suskaičiavus daugiau kaip 90 proc. rinkimų apylinkių balsų, V. Adamkus buvo surinkęs apie 51,51 proc. balsų, o jo konkurentė K. Prunskienė - 48,49 proc. balsų.

Ypač aktyviai balsuota

paštu. Į rinkėjų sąrašus įrašyti 2 mln. 655 tūkst. 309 asmenys.

Aktyviausiai balsavo Pasvalio r., Neringos mst., Švenčionių ir Anykščių rajonų, Vilniaus bei Kauno miestų rinkėjai. Pasyviausiai - Trakų r., Pagėgių ir Visagino gyventojai.

Kaune už V. Adamkų balsavo 69 proc. rinkėjų, Vilniuje - 54 proc., Šiauliuose - 53 proc., Panevėžyje - 59 proc., Klaipėdoje - 49,94 proc.

Galutinius ir oficialius prezidento rinkimų rezultatus numatoma paskelbti iki liepos 2 dienos. Vyriausioji rinkimų komisija išrinktajam prezidentui iki liepos 9 d. įteiks Prezidento pažymėjimą.

NKVD pinklėse žuvusiems

Birželio 20 d. Prienų r., Veiveriuose, Skausmo kalnelyje - Tauro apyg. 75 laisvės kovotojų Amžinojo poilsio vietoje - buvo atidengtas paminklas, įamžinantis Geležinio Vilko rinkt. vado ats. ltn. Juozo Stravinsko-Žiedo ir 8

litinių kalinių ir tremtinių sąjungos, kitų patriotinių organizacijų vadovai ir nariai; Veiverių būrio šauliai, žuvusiųjų artimieji, Prienų krašto žmonės, kuriems brangi Lietuvos istorija, lydimi Prienų kultūros centro

LPKTS vadovai ir DLK Birutės KŠMD narės prie paminklo Skausmo kalnelyje

kovotojų, žuvusių 1946 m. birželio 9 d. Pagražio miške, atminimą.

Išklause šv. Mišių Veiverių bažnyčioje Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio kariai savanoriai, Lietuvos kariuomenės karininkai, Lietuvos po-

orkestro, iškilminga eisena žygiavo į Skausmo kalnelį. Prie paminklo susirinkusiuosius sutiko garbės sargyboje stovintys Lietuvos šaulių sąjungos Garbės kuopos šauliai.

(keliamo į 5 psl.)

Reikia neatidėliotinai spręsti valstybės politinės sistemos krizę

“Strekoza” planas antrą kartą patyrė pralaimėjimą

Tėvynės sąjungos vardu sveikinu ir dėkoju prezidentui Valdui Adamkui, kad jis ėmėsi šio nelengvo darbo. Taip pat dėkoju ir rinkėjams, kurie sėkmingai išlaikė nelengvą egzaminą.

“Strekoza” planas antrą kartą patyrė pralaimėjimą. Dalis košmaro, apie kurį esu kalbėjęs: Kazimira Prunskienė - prezidentė, o Viktoras Uspaskichas - premjeras, jau neišsipildys.

Lietuva pagaliau po pusantų metų turės prezidentą, kurio nereikės gėdytis. Dabar drąsiai galime imtis kito darbo - padaryti viską, kad ir dėl kito Seimo nereikėtų gėdytis.

Atsiranda daug galimybių, kad ir antroji mano įvardyto košmaro dalis, kad V. Uspaskichas - premjeras, taip pat neišsipildytų.

Tam reikia, kad Seimo rinkimuose Darbo partija ir jos satelitai - Rolando Pakso liberaldemokratai, Kazimiro Prunskienės Valstiečių ir Naujosios demokratijos sąjunga bei Lenkų sąjunga - ne-

gautų Seimo daugumos. Kaip rodo neseniai įvykę Europos Parlamento rinkimai, jie tos daugumos ir negaus, jeigu europietiškos tradicinės partijos - socialdemokratai, konservatoriai, liberalai - dirbs išmintingai ir išvien. Noriu priminti, kad Europos Parlamento rinkimuose, šitaip skirstant rinkėjų balsus, tradicinės europietiškos partijos gavo 680 tūkst. balsų, o Darbo partija ir jos satelitai - 600 tūkst. balsų.

Europietišškai Lietuvai - europietišką Seimą

Šiandien, kai Lietuva išsirikino europietišką prezidentą, niekaip kitaip negaliu įvardyti svarbiausio artimiausio laikotarpio darbo kaip tik: “Europietišškai Lietuvai - europietišką Seimą ir europietišką Vyriausybę”. Europietiškas Seimas - tai Seimas, kuriame europietiškos partijos turėtų daugumą.

(keliamo į 2 psl.)

Žinios iš Seimo

Įvertintas indėlis į Lietuvos parlamentarizmą

Antradienį Seimas atsisveikino su profesoriumi V. Landsbergiu: jis atsisakė Seimo nario mandato ir išvyksta atstovauti Lietuvai į Europos Parlamentą. Nors profesorius išregistravimas Seime įvyko birželio 23 dieną niekieno nepastebėtas ir nesureikšmintas, laikinai Seimo pirmininko pareigas einantis Česlovas Juršėnas vis dėlto nutarė padaryti šiojį tokį “reveransą” Nepriklausomybės architektui, buvusiam aukščiausiam valstybės vadovui, pasaulinio masto politikui ir didžiausiam Lietuvos Nepriklausomybės niekintojų draugui.

Oficialiai atsisveikinęs su kitu parlamentaru - Gintaru

Didžioku, V. Landsbergiui jis skyrė ir oficialių, ir neoficialių žodžių, nulenkdamas galvą prieš stiprų ir garbingą politinį oponentą.

“Gerbiamasis kolega Vytautai Landsbergi, nuoširdžiai sveikinu Jus, atveriantį naują savo biografijos ir Lietuvos istorijos puslapį Jus išrinkus Europos Parlamento nariu. Būdamas lemtingiausių valstybės kūrimo ir jos gynimo įvykių sukuryje nuo Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio, Kovo 11-osios, Sausio 13-osios, Konstitucijos projekto rengimo iki tarptautinio Lietuvos Respublikos pripažinimo, Jūs palikote ryškų pėdsaką parlamentarizmo raidoje.

(keliamo į 3 psl.)

Aktualijos

■ Seimas plenariniame posėdyje be didelių diskusijų pritarė Konstitucijos 57 str. pataisai, kuria siūloma įtvirtinti pastovią parlamento rinkimų datą - spalio antrąjį sekmadienį.

■ Atsisveikindamas su Seimu, europarlamentaru tapęs vienas iš Tėvynės sąjungos lyderių Aukščiausiosios Tarybos - Atkuriamojo Seimo pirmininkas V. Landsbergis linkėjo Seimo nariams toliau puoselėti demokratinę Lietuvos parlamentarizmą ir prašė neleisti, kad parlamentas taptų rytietiško tipo parlamentu.

■ Nuo liepos 1 d. gyventojai, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus likę ne daugiau kaip penkeri metai, turintys ne mažesnę kaip 30 metų pensijų draudimo stažą bei pasakutinius 12 mėnesių nepertraukiamai registruoti bedarbiais, galės kreiptis dėl išankstinės pensijos skyrimo.

■ Nuo liepos 1 d. slaugos pašalpos padidės 43 litais. Visiškos negalios invalidams mokamos slaugos pašalpos sieks 215 litų.

■ Kinijoje, Sudžou mieste, nuo liepos 7 d. prasidedančioje 28-oje UNESCO Pasaulio paveldo komiteto sesijoje bus sprendžiama dėl Kernavės archeologinės vietovės įtraukimo į Pasaulio paveldo sąrašą.

■ Sadamas Huseinas birželio 30 d. perduotas Irako teisėsaugai, kuri nagrinės jo nusikaltimus žmonijai. Jungtinių Amerikos Valstijų kariai saugos jį ir toliau, kad buvęs diktatorius nepabėgtų.

■ NATO susitarimas padėti parengti naująją Irako armiją - “didžiulė sėkmė šios šalies žmonėms”, - sakė Stambule JAV prezidentas Dž. Bušas.

■ Rusijos specialiosios tarnybos likvidavo ne išpuolių Ingušijoje organizatorių, o jo bendrapardį. Tai patvirtino šios Kaukazo respublikos vidaus reikalų ministras.

■ Rusijos Dūmos vicepirmininkas V. Žirinovskis tikina: jeigu Latvija, Lietuva ir Estija erzins savo didžiąją kaimynę, prieš jas bus panaudota karinė jėga ir ekonominis spaudimas.

Reikia neatidėliotinai spręsti valstybės politinės sistemos krizę

(atkelta iš 1 psl.)

Kad tai pasiektume, jau šiandien partijos turi pradėti telktis ir, tikiuosi, kad tas procesas artimiausiu metu prasidės. Kalbu apie visas europietiškas partijas – nuo kairės socialdemokratų iki dešinės konservatorių. Jų jungimosi neįsivaizduoju prieš rinkimus, tačiau jeigu tos partijos turėtų daugumą po Seimo rinkimų ir jeigu jos būtų prieš rinkimus išpareigojusios sudaryti koaliciją su Darbo partija bei jos satelitais, tai po rinkimų galima galvoti apie bendradarbiavimą sudarant joms atstovaujančią Vyriausybę. Šiandien dar per anksti tai svarstyti, bet jau aišku, kad kitas variantas, jeigu socialdemokratams ar liberalai sudarytų koaliciją su Darbo partija, Lietuvai būtų žymiai blogesnis.

Taigi svarbiausias uždavinys artimiausiam laikotarpiui – užkirsti kelią Darbo partijai formuoti valdančiąją koaliciją. Manau, kad ir socialdemokratams turėtų rūpėti, kad jų valdymo svarbiausias rezultatas nebūtų Darbo partijos suformuota Vyriausybė. Šalia telkimosi pastangų, be

abejo, reikia ir išmintingos veiklos. Tikiuosi, kad ir tai pasiseks pasiekti.

Prezidento vaidmuo stiprinant europietiškas partijas labai svarbus

Taip pat reikia, kad Lietuvoje turėtume stiprią europietišką kairę ir stiprią europietišką dešinę. Turime tęsti savo ligšiolinę veiklą telkdami dešinę į vieną stiprią, energingą, konservatyvią jėgą, kuri atitiktų Europoje plačiai paplitusią ir efektyviai veikiančią Europos liaudies partiją.

Tokioms iniciatyvoms įkvepia ir europietiška Lietuvos perspektyva sėkmingi prezidento rinkimų rezultatai.

Žvelgdamas į būsimą penkerių metų prezidento kadenciją svarstau apie vieną svarbiausių prezidento misijų šioje kadencijoje – kad kiti prezidento rinkimai po penkerių metų Lietuvoje jau nebebūtų tokie dramatiški ir egzistenciniai ir kad juose jau nebebūtų sprendžiamas Lietuvos geopolitinės krypties klausimas, kuris buvo sprendžiamas šiuose rinkimuose.

Tikiuosi, kad ir po ketverių metų įvyksiančiuose Seimo rinkimuose neberekės spręsti egzistencinių klausimų.

Tai pavyks pasiekti, jeigu prezidentas viena iš svarbiausių savo misijų laikys politinės sistemos krizės įveikimą. Anksčiau vienas svarbiausių Lietuvos darbų buvo bankų sistemos krizės įveikimas, vėliau man pačiam teko dalyvauti sprendžiant labai didelę valstybės finansų sistemos krizę. Dabar išgyvename politinės sistemos krizę, kurios skaudžias pasekmes jautėme keletą metų. Mano įsitikinimu, šiandien nėra svarbesnio darbo kaip įveikti šią krizę. Ją išspręsti galima tik vienu būdu – iš esmės stiprinant europietiško politinių partijų sistemą. Prezidento vaidmuo įveikiant šią valstybės krizę taip pat yra labai svarbus.

Džiaugiuosi, kad pilietinės visuomenės branda pasirodė stipresnė už provokacijas. Džiaugiantis pasiektais rezultatais norėtusi palinkėti prezidentui ir mums visiems sėkmės šiame svarbiame naujo etapo darbe.

Komentaras

Birželio 19 d. per Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) tarybos posėdį Alytaus, Druskininkų, Elektrėnų ir Varėnos skyrių vadovu G.Kazlauskas, Druskininkų skyriaus pirmininkas, perskaitė pareiškimą, kuriame ultimatyviai reikalaujama atskirti LPKTS veiklą nuo Tėvynės sąjungos Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos (TS PKTF) veiklos ir išrinkti naują LPKTS vadovybę. Antraip išvardintų skyrių vadovai, aktyviai kurstomi B.Gajausko ir V.Briedienės, grasina įkurti naują organizaciją.

Tai reiškia ne ką kitą kaip LPKTS skaldymą. Manoma, kad tai ne skyrių nuomonė, bet minėtų suokalbinių maištas.

Šis pareiškimas paskelbtas likus kelioms dienoms iki prezidento rinkimų antrojo turo ir keistai siejasi su Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) puolimu prieš politines partijas, aktyviai rėmusias R.Pakso atstatydinimą. Nesunku įžvelgti pareiškimo autorių siekį izoliuoti ir susilpninti TS PKT frakciją, o kartu ir Tėvynės sąjungą. To paties siekė R.Pakso ir K.Prunsienės šalininkai.

Dieną prieš tarybos kon-

ferenciją LPKTS valdyba iš Alytaus gavo informaciją apie birželio 17 d. „slaptą suokalbinių“ pasitarimą, kuriame B.Gajauskas ragino kurti naują tremtinių partiją.

Turime Medenecko Politinių kalinių partiją, Pancernos organizaciją „58“ ir kai kurias kitas, kurios atskilo nuo LPKTS ir nieko gera nenuveikė, tik supurvino gerą buv. politinių kalinių ir tremtinių vardą. Ar B.Gajauskas agituodamas kurti dar vieną partiją nesiekia to paties? Ar juoda neapykanta V.Landsbergiui ir jo sukurtai Tėvynės sąjungai netemdo šių žmonių proto? O gal jie už kitokią, Borisovo ir Uspaskicho, Lietuvą?

Skaldytojai savo veiklą suaktyvino tuo metu, kai Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrija ir Lietuvos politinių kalinių sąjunga pradėjo rimtas derybas dėl vienos visų buvusių politinių kalinių ir tremtinių organizacijos sukūrimo. Jau pasirašyta Asocijuotos veiklos sutartis, įkurta šių trijų organizacijų jungtinė taryba. Juk visi žino, kad vienybėje – jėga. Kam reikalingas patriotinių jėgų skaldymas, taip pat visi žino.

Pareiškimas

Keturių LPKTS skyrių – Varėnos, Alytaus, Druskininkų ir Elektrėnų* – atstovų vardu išreiškiu bendrą pageidavimą, kad:

1) visuomeninės organizacijos LPKTS veikla būtų atskirta nuo TS politinių kalinių ir tremtinių frakcijos veiklos,

2) būtų perrinkta naujai įkurtos asociacijos LPKTS vadovybė.

Pareikštiems pageidavimams pritaria ir daugelio kitų skyrių nariai. Todėl jeigu į mūsų pareikštą nuomonę nebus atsižvelgta, būsime priversti svarstyti galimybę kurti naują organizaciją ir tęsti savarankišką veiklą.

LPKTS Druskininkų sk. pirm. G.Kazlauskas
(*Pastaba - LPKTS Elektrėnų sk. šiam pareiškimui nepritaria)

Iš Alytaus

Birželio 17 d. Alytuje viešėjo B.Gajauskas ir V.Briedienė. Buvo pakviesti LPKTS Alytaus ir Varėnos skyrių atstovai (lazdijiškiai atsisakė dalyvauti). B.Gajauskas ragino pradėti paruošiamuosius darbus savarankiškai tremtinių partijai kurti. Kaip supratau, greitai Kaune įvyksiančioje konferencijoje bus reikalaujama dalytis turta, todėl telkiama rimta opozicija prieš LPKTS pirmininką Seimo narį dr. P.Jakučionį.
(Pavardė redakcijai žinoma)

Partizano orumas ir stribo vieta

Pasirodė straipsnių aktualia tema: A.Šuopytės „Pusės amžiaus tyla“ („Tremtinys“ Nr.5, 2004-01-29) ir A.Endriukaičio „KGB papulkininkis grįžta į Šakius“ („Tremtinys“ Nr.20, 2004-05-13). Tikslinga atkreipti skaitytojų dėmesį į kai kuriuos aspektus. Po išdavystės nužudyto partizano žmona Marcelė Aštrauskienė ir dukra Martina Bikuličienė buvo ir liko teisios reikalaujamos, kad stribų būrio vadeiva ir MGB agentė pasakytų, kur palaidoti jos išduoto ir jo nužudyto laisvės kovotojo palaikai. Demokratijos pasaulyje teisė palaidoti savo artimą žmogų yra gerbiama, jos laikomasi.

Okupanto baudėjai ir stribai niekada nelaidojo savo aukų. Atvirkščiai – nekrosadizmas, t.y. nužudytųjų ar žuvusiųjų laisvės kovotojų kūnų viešas išniekinimas, buvo privalomoji čekistų ritualo dalis prieš suverčiant palaikus į šulinius, pelkes ar užkasant žvyruobėse. Todėl niekada nepritinka vartoti žodžio *palaidojimas*, nes tokiu būdu baudėjams ir stribams iš nesugaudymo ar sąmoningai mėginama suteikti humaniškų savybių, kurių jie negalėjo turėti ir neturėjo. Žmogaus palaikų laidojimas visada siejamas su religine ar pilietine apeiga. Beje, tarptautinė teisė įpareigoja palaidoti ir prieš žuvusių karių. Okupantai šio reikalavimo visiškai nepaisė.

Atkūrus nepriklausomybę dauguma okupanto represinių tarnybų karininkų, eilinių baudėjų ir stribų liko Lietuvoje. Didžiama jų sulindo į priedangos firmas ir faktiškai yra Penktosios kolonos stuburas. Yra faktų, rodančių, kad liko iki galo nesuardytas KGB šnipukų ir informatorių tinklas, o atvirkščiai – „artimojo užsienio“ spec. tarnybų pastangomis jis atnaujinamas. Tai liudija ir pastarojo meto įvykiai, kai aukščiausios valdžios institucijas buvo ištikęs nevienodo stiprumo paralyžius, kuris kaustė jų veiklą.

Asmenys, dalyvavusieji tautos genocido akcijose, griežtai laikosi KGB instrukcijų – kai baudėjus apklausi nėra teisėsaugos darbuotojai, jų profesinė atmintis staiga „susilpnėja“, jie „neatsimena“ jokių savo veiksmų, kurie galėtų kaip nors juos demaskuoti ar kompromituoti. Todėl nereikia žemintis prašant jų atgailauti. Sąžinės nepraradęs žmogus ryžtasi niekieno neragintas pats atsiprašyti žmonių, kuriuos savo

veiksmis nuskriaudė ar įžeidė. Tačiau privalu reikalauti, kad teisingumas būtų vykdomas remiantis faktais ir liudinių parodymais. Tik nepriklausomas teismas turi teisę vykdyti teisingumą ir niekas daugiau.

Lietuvos okupacija buvo iš anksto svetur suplanuotos genocido politikos įgyvendinimo pradžia. Tai nusikaltimas, kuriam tarptautinė teisė nepripažįsta senaties. Iš netiesos teisė neatsiranda. Todėl okupanto teisės aktai okupuotoje teritorijoje neturi teisinės galios. Jais remtis teisinant dalyvavimą tautos genocide – absurdiška.

Lietuvos įstatymu, priimtu 1999-01-12, konstatuojama, kad „1944–1953 metais Lietuvoje kilo ir vyko visuotinis ginkluotas pasipriešinimas sovietų okupacijai – Lietuvos valstybės savignas“. Ten pat įrašytas esminės svarbos teiginys: „LLKS taryba okupacijos metu yra aukščiausias tautos politinis organas, vadovaujantis politine ir karine tautos išsilaisvinimo kovai“. Laisvės kovotojai yra Lietuvos kariuomenės kariai savanoriai, o išlikusieji gyvi – kovų veteranai.

Vadinasi, okupanto sukurptos bylos ir kaltinimai pavergtos šalies piliečiams gynusiems savo tėvynės laisvę, savo žemę, savo šeimas – pirmiausia turi būti vertinami kaip nenuginčijami įkalčia baudėjams, stribams ir priešagentams. Tai labai svarbūs išvada, kuria, deja, retai pasinaudojama.

Tarptautinis Vilniaus visuomeninis tribunolas, kuri savo nusprendžiu pasmerkė komunizmo nusikaltimus nustatė tris kolaboravimo su okupantu aspektus:

- **teisinis** – tai veikia prieš valstybę, už kurią atsirandanti baudžiamoji atsakomybė;

- **politinis** – sąmoninga savanaudiška dėl politinių ekonominių ar ideologinių sumetimų siekis įgyvendinti savo tikslus su okupantu pagalba;

- **moralinis** – veiksmas siekiant pateisinti okupaciją. Minėtam stribų vadeivai MGB agentei buvo taikyti baudžiamoji atsakomybė.

Bene kebliausias partizanams ir apskritai politiniams kaliniams ir tremtiniams žmogiškojo orumo klausimas. Jis atsirado dėl to, kad Lietuvoje anksčiau nebuvo atliktas visapusiškas desovietizacijos Buvo atkurtos rezistencijos dalyvių pilietinės teisės.

(keliamą į 4 psl.)

Žinios iš Seimo

Įvertintas indėlis į Lietuvos parlamentarizmą

(atkelta iš 1 psl.)

Dėkoju už Jūsų atkaklumą, iniciatyvas ir kritiką nacionaliniame parlamente, tiek pozicijoje, tiek opozicijoje, nes tai padėjo ir padeda formuoti mūsų bendrą politinę kultūrą. Tegul jus lydi būdinga jums ištvermė, gera savijauta ir sėkmė toliau dirbant Tėvynės labui. Tegul europiečio ir patrioto titulai išlieka jums kaip tapačios vertybės demokratinėje Europos Sąjungoje”, - kalbėjo Č.Jursėnas.

Kaip senas kolega, taip pat kaip ilgametis Seimo narys, jis pridūrė: “Žinoma, išeinant Vytautui Landsbergiui kai ko šiame Seime neliks. Neliks partnerio, oponento, su kuriuo buvo įdomu ginčytis. Kartais būdavo karšta, kartais nelinksma: visko buvo, bet toks yra parlamentarizmas, toks yra valstybės viešas gyvenimas, toks yra mūsų tautos atstovų likimas. Mes kiekvienas turime savo pozicijas, kiekvienas kaip sugebam, jas ginam. Kritikuojam kitus, aiškinam kitiems, norime įrodyti savo teisybę. Tai gi V.Landsbergis savo didelį darbą čia, Lietuvoje, atliko. Laukia kitas darbas, kuris irgi skiriamas Lietuvai, taip pat ir išsiplėtusiai Europai. Taigi ačiū už tai, kas buvo padaryta, kas buvo gera padaryta. Ir didžiausios sėkmės naujuose baruose.”

Andrius Kubilius Tėvynės sąjungos frakcijos vardu padėkojo V.Landsbergiui: “Už tai, kad buvome, esame ir būsimė kartu. Už tai, kad V.Landsbergis 14 metų buvo čia, šioje salėje. Kartu su visa Lietuva augo, brendo, rūpinosi taip, kaip tuo gali rūpintis tik V.Landsbergis. Dabar kiti darbai ir kiti rūpesčiai, bet mes visi vis tiek būsimė kartu. Dar sykį noriu pasakyti labai ačiū.”

Nors V.Landsbergis antradienį jau buvo atsisakęs Seimo nario mandato, posėdžio pirmininkas paprašė jo tarti keletą žodžių iš tribūnos. V.Landsbergis neslėpė, kad tai jam netikėta. Profesorius gerokai jaudinosi, jo balsas buvo tylus, bet, kaip visada, eksromptu pasakyti žodžiai buvo gilūs ir išmintingi.

“Maniau, kad čia bus daug paprasčiau. Kaip išregistravimas, kuris įvyko birželio 23 dieną. Bet vis dėlto jūs nutarėte surengti tam tikrą atsišveikinimo ceremoniją. Tai mane šiek tiek jaudina. Nors aš paprastai stengdavauosi nesijaudinti nuo tada, kai atėjau čia 1990 m. kovo 10 dieną. Tada mes pradėjome Ko-

vo 11-osios parengiamuosius darbus ir po to be pertraukos dirbau šioje įstaigoje, kurią žmonės pačiu sunkiausiu ir atsakingiausiu laikotarpiu pavadino “Lietuvos širdimi”.

Niekada nesiūliau ir nedariau sprendimų, kurie neatitiktų mano visiško įsitikinimo, kad tai yra Lietuvos valstybės labui. Kartais tai nebūdavo lengvi arba lengvai pasiekiami sprendimai. Kartais reikėdavo ir ryžtingumo, ir politinės valios. Ir aš tai darydavau.

Šiandien dėkoju parlamentui pirmininkui, kuris įvertino mano indėlį į Lietuvos parlamentarizmą, ir linkiu jums toliau puoselėti būtent demokratinį Lietuvos parlamentarizmą, neleisti, kad šis parlamentas taptų valdomu rytietiško tipo parlamentu. Tokiu, kuris nebeatstovauja tautos įvairovei ir visų žmonių valiai, o būtų pavaldus kokiai nors vykdomajai valdžiai.

Labai prašau jūsų stovėti šio principo sargyboje, kad niekam neateitų į galvą pašalinti paskutinį mūsų kovų priminimą su užrašu “Lietuvos širdis”. Dėkoju jums”, - sakė atsisveikindamas V.Landsbergis.

Nauji Seimo nariai

Antradienį taip pat prisiekė nauja Seimo narė – Gražina Šmigelskienė (39 m.), Anykščių rajono laikraščio redaktorė, kuri dirbs parlamentiniame Nacionalinio saugumo ir gynybos komitete. V.Landsbergį galėjęs pakeisti Audronis Ažubalis mandato atsisakė. Šį mandatą Vyriausioji rinkimų komisija pripažino konservatoriui Sauliui Nefui, kuris sutinka iki kadencijos pabaigos prisiimti Seimo nario išipareigojimus.

Į Europos Parlamentą išrinktą socialdemokratą Aloyzų Sakalą turėjo pakeisti Šiaulių meras Vytautas Juškus, bet jis jau pareiškė norą atsisakyti parlamentaro mandato. Jam atsisakius mandato teisę jį gauti įgis Vilniaus universiteto docentas Dobilas Kirvelis, kuris, kaip ir A.Sakalas, į Seimą kandidavo A.Brazausko socialdemokratinės koalicijos sąraše.

Liberaldemokratų frakcijos narį Rolandą Pavilionį turėtų pakeisti buvusi Seimo pirmininko Artūro Paulausko patarėja 41 metų Ilona Stulpinienė.

Kitų naujų Seimo narių priesaika planuojama liepos 5 dieną. Iš viso į Europos Parlamentą iš Lietuvos buvo išrinkta 13 europarlamentarų, 4 iš jų – (dabar jau buvę) Seimo nariai.

Ingrida VĖGELYTĖ

Ivykiai, komentarai

Lemtingo rudens belaukiant

Vis dar bandančios nepripažinti prezidento rinkimų rezultatų K.Prunskienės ir jos štabo skundai Vyriausiajai rinkimų komisijai bei Generalinei prokuratūrai aiškiai rodo nervingumą, kilusį po nepavykusio bandymo patatyti valdžion pašalintojo R.Pakso įpėdinę pagal patobulintą čekistų “Strekoza” planą. Kad Maskva dėjo į K.Prunskienę didžiules vilstis, akivaizdu paskaičius Rusijos laikraščius.

Priešrinkiminėje agitacijoje, straipsniuose, vaizdo ir garso klipuose pirmiausia krito į akis, kokiam rinkėjų sluoksniui tie reklaminiai pliuropalai buvo skirti. Jau vien tas, kuriame šaukiama, kad žiurkės graužia valstybės pamatus, o štai ateina ta, kuri visas tas žiurkes išgaudys, išnuodys, o gal net į Sibirą išveš. Su bičiulio J.Primakovo, o gal ir paties V.Putino pagalba. O tos žiurkės, pasirodo, yra visi buvę ir esantys valdžioje. Pirmiausia, aišku, prof. V.Landsbergis, sužlugdęs klestėjusį kolchozinį Lietuvos kaimą, kuriuo, pasirodo, taip visą gyvenimą rūpinosi K.Prunskienė. Po STT ir Generalinės prokuratūros skandalo, kai buvo krečiamos tradicinių politinių partijų būstinės, visai Europai ir netgi Amerikai iškilo klausimas, kas gi iš tiesų valdo Lietuvą. Pačiame Seime šio klausimo svarstymas virto tiesiog tragikomedija su absurdo elementais. Mat Gynybos taryba įpareigojo “apsitapšnojusio” R.Pakso bičiulį generalinį prokurorą A.Klimavičių ištirti, ar kito bičiulio – STT viršininko V.Junoko įsakymu įvykdytos kratos nebuvo politinio užsakymo vykdytas. Jau iš pat pradžių šis įpareigojimas sukėlė juoką daugeliui. Juk tai tas pats kaip įpareigoti vilką ištirti ir patikrinti, ar tai jis suėdė ėriuką. Gal todėl Seime svarstant šį skandalą laikinasis Seimo pirmininkas Č.Jursėnas šypsojosi iki ausų, kai generalinis prokuroras ir STT vadovas rimtais veidais aiškino, kad jie nevykdė jokios politinės provokacijos. Netgi laikinasis prezidentas A.Paulauskas stebėjosi, ar A.Klimavičius ir V.Junokas tikrai apsimeta “joneliais kvailiais”, ar iš tiesų tokie yra. Be to, minėtų įstatymų sergėtojų bandymas

suversti kaltę dėl šios provokacijos “iešmininkams” įteigiant, kad jie nežinojo, ką daro jų pavaldiniai, yra irgi iš fantastikos srities. Žinant, kaip veikia šios institucijos, tik vaikas gali patikėti, jog kažkokie “iešmininkai” be viršininkų žinios gali priimti tokius sprendimus – krėsti partijų būstines.

O į užsienio politologų ir politikų klausimą “Kas valdo Lietuvą?” galima atsakyti labai paprastai – rusų vietininku tapęs generalgubernatorius V.Uspaskichas ir “Šatrija” K.Prunskienė, kuri po pralaimėtų rinkimų pareiškė po Seimo rinkimų tapsianti Lietuvos premjere. Tai būtų pati geriausia dovanėlė Maskvos Lubiankai. Šiaip ar taip, matant vis labiau dvikiantį rusišką pūlinį, kuris tvinksta virš Lietuvos, darosi labai sunku. Į drumstą paviršių iškyla menkystos. Pakako tikrai pasižiūrėti, kokie žmonės dirbo K.Prunskienės rinkimų štabe. Ką reikiama vien buvusi Atkuriamojo Seimo narė rašytoja V.Jasukaitytė, savo pliurpalais toli pralenkianti kolegą “liaudies gynėją” V.Petkevičių. O ką jau kalbėti apie tokius K.Prunskienės rėmėjus kaip V.Šustauskas ar J.Veselka? Pagaliau – avantiūristą K.Obelį.

Grūmojimais iš Maskvos

Jau nieko nestebina iš Maskvos nuolat pasigirstantys grasinimai Baltijos valstybių adresu. Nuo pat 16 a. Maskva veržėsi prie Baltijos ir iš esmės buvo imperialistinė valstybė. Tokia ji išliko ir žlugus Sovietų sąjungai. Kol kas dar be tankų ir patrankų Rusija pirmiausia stengiasi perimti savo kontrolėn Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonomiką. Bet svarbiausia – pastatyti valdžion savo statytinius. Neatsitiktinai po K.Prunskienės pralaimėtų rinkimų Rusijos žiniasklaida neslepia savo susierzinimo. O žinant, kad dabar Kremlius faktiškai kontroliuoja visas informacijos priemones, kaip ir sovietų laikais, nekreipti dėmesio į tokį šurmulį būtų labai neteisinga. Kaip ir į paskutinįjį Rusijos Valstybės Dūmos vicepirmininko skandalisto ir imperininko Vladimiro Žirinovskio pareiškimą. Gana dažnai oficialusis Kremlius mėgsta kartoti, jog nereikia kreipti dėmesio į V.Žirinovskio grūmojimus kaimyninėms šalims, nes esą Vladimiras Volfovičius nėra oficialus asmuo, todėl ir šne-

ka kas ant liežuvio užaina. Deja, tokią nuomonę gana dažnai reiškia ir Lietuvos valdančiosios partijos vadai. Tačiau taip iš tiesų nėra. Visų pirma teiginys, kad V.Žirinovskis nėra oficialus asmuo. Be to, beveik viskas, ką pasako V.Žirinovskis, netrukus vykdoma. Jis faktiškai yra neoficialus Kremliaus rporas ir dėl to niekam neturi kilti abejonių.

Šį kartą V.Žirinovskis savo agresyvią pareiškimą prieš Baltijos valstybes pasirinko tinkamą laiką – Stambule vykstant NATO valstybių viršūnių susitikimui, kuriame pirmą kartą kaip visateisės narės dalyvavo Baltijos šalių vadovų vadovaujamos delegacijos. NATO viršūnių susitikime dalyvavęs Rusijos užsienio reikalų ministras S.Lavronovas, nors ne tokiu agresyviu stiliumi kaip V.Žirinovskis, aiškiai demonstravo savo nepasitenkinimą naujosios NATO narėmis. Pirmiausia vėl kartodamas seną melodiją, jog Baltijos šalys kelia grėsmę Rusijos saugumui...

Taigi paskutinysis peržengęs visas ribas V.Žirinovskio pareiškimas jokia būdu negali būti vertinama kaip šio imperininko kliedesiai. Šį kartą “nacionalpatriotas” V.Žirinovskis pareiškė, kad jeigu Baltijos šalys toliau erzins Rusiją, “skriaus tėvynainius”, tai yra penktąją Rusijos koloną, tai Maskva panaudos ne tik ekonomines priemones, blokuos Baltijos šalių uostus, bet jeigu reikės, tai panaudos ir karinę jėgą. “Joks NATO ir ES jų neapgins, tuo labiau kad Briuselis irgi stoja mūsų pusėn”, – šaukė V.Žirinovskis. Jis netgi numatė scenarijų, kaip tai bus padaryta. Pirmiausia Rusija nebesinaudos Baltijos valstybių uostais. Iš tiesų tai daroma jau dabar. Prie Sankt Peterburgo skubiai statomi naftos terminalai, dėl ko jau dabar prekių apyvarta Baltijos valstybių uostuose gerokai sumažėjo. Toliau V.Žirinovskis neatmetė ir tiesioginio karinio varianto.

Ne tik V.Žirinovskis, bet ir kiti Rusijos politikai, ypač gerai Lietuvoje žinomas buvęs Rusijos prezidento V.Putino specialusis įgaliotinis Karaliaučiaus klausimu, dabar vadovaujantis imperijos atkūrimo siekiančiai Dūmos frakcijai “Rodina” Dmitrijus Rogozinas, nepraleidžia nė vienos progos reikšti pretenzijas Lietuvai, Estijai, o ypač Latvijai. Todėl praleisti negirdomis tokių svaičiojimų ir grasinimų jokia būdu negalima.

Jonas BALNIKAS

Partizano orumas ir stribo vieta

(atkelta iš 2 psl.)

Galima teigti, kad šioje srityje teisingumas atkuriamas įstatymo nustatyta tvarka. Tačiau desovietizacijos proceso metu taip pat turėjo būti pagal įstatymą įvertinama veika asmenų, kurie įtariami kolaboravę. Tokiu būdu būtų panaikintas pagrindas kolaborantams, tarp jų ir aktyviems genocido nusikaltimų vykdytojams, teisingai savo veiką paaikškinimais, kad jie sąžiningai vykdė okupanto įstatymus ir paliepiamus griauti Lietuvos valstybės pamatus, tremti gentainius, žudyti besipriešinančius genocido politiškai pavergtos valstybės piliečius.

Laisvos šalies piliečiams ypač didelį moralinį diskomfortą sukelia stribų gyrimasis, kad jie laikęsi okupantui savo noru duotos priesaikos ir dėl to buvę gerbiami. Minėto teismo procese išryškėjo dvi tariamai lygiavertės moralės: nepriklausomos Lietuvos piliečio ir kolaboranto.

Šis faktas rodo, kad Lietuvoje net aktyviems genocido vykdytojams magą vaikščioti pakelta galva ir, kaip rodo minėtos bylos eiga, menkinti laisvės kovas ir niekinti partizanus.

Skaudu ir sunku skaityti partizano dukros Martinos žodžius, kai ji sakosi atleisianti stribui, dalyvavusiam jos tėvo nužudyje, jei šis pasakys, kur pakasti jo palaikai. Krikščioniškai moralei būdinga atgaila, atleidimas, susitaikymas, tačiau ši triada neturi būti painiojama su teisingumu, kurių vykdo tik teismas ir niekas daugiau. Taip rašo Konstitucija. Todėl visiškai logiška reikalauti, kad teismo procese būtų paisoma ir visuomenės moralės normų.

Kita vertus, panašaus pobūdžio bylose ieškovas turėtų laikytis labai aiškios, nuoseklios ir tvirtos pozicijos. Emocijos bei pagraudenimai teismo nelaikomi argumentais. Privalu remtis faktais, liudininkų parodymais, citatomis iš Vilniaus tribunolo nuosprendžio, įvertinusio komunizmo nusikaltimus žmonijai, atskirai ir lietuvių tautai, vadinti daiktus ir įvykius tikraisiais vardais, pavyzdžiui, stribą – tėvynės išdaviku, čekistą – genocido vykdytoju, trėmimą ir žudynes – nusikaltimais, kuriems nėra senaties.

Jeigu teismas ir neatsižvelgtų į teikiamus argumentus, tai byloje turėtų išlikti dvi aiškios pozicijos: valstybės piliečio ir kolaboranto. Istorijos tyrinėtojams liktų pėdsakas, leidžiantis analizuoti ir Temidės poziciją atsikuriančioje Lietuvoje.

Nuo okupacijų nukentėję asmenys niekada neturėtų prarasti orumo. Daug kas prarasta negrįžtamai – sveikata, jaunystė, turtas, artimi ir brangūs žmonės, visko ir išvardyti nepavyktų. Tačiau nėra ir negali būti lygybės ženklas tarp valstybės gynėjo ir valstybės griovėjo, tarp laisvės kovotojo ir stribo, tarp skriaudėjo ir skriaudžiamąjo, tarp vagies ir apvogtojo, tarp plėšiko ir apiplėštojo.

Edmundas SIMANAITIS

Prieš 85 metus įkurtos šaulių organizacijos veiklą nutraukė 1940 m. sovietų okupacija. Po pirmosios bolševikų invazijos išlikę šauliai aktyviai dalyvavo 1941 m. birželio sukilime. Sukilėliai atkūrė kai kurias prieškarinio šaulių struktūras ir dalinius, tačiau vokiečių okupacinė valdžia sukilėlius greit nuginklavo. Šauliai laukė istorinės galimybės vėl atkurti savo organizaciją. Sukilimo metu žuvo apie 2000 Lietuvos kovotojų, kurių didesnę dalį sudarė šauliai.

Lietuvos partizanai kai kuriose kovos apygardose bandė atkurti šaulių būrius. Pogrindyje buvo leidžiamas laikraštis "Lietuvos laisvės trimitas". Pasibaigus partizanų ginkluotoms

LŠS 85-ųjų metinių minėjimas Kaune 2004 06 26

D.Sutkutės nuotr.

kovoms, sovietų jėgos struktūros galutinai susidorojo su šauliais ir visais tautiečiais, svajojusiais apie nepriklausomą Lietuvą.

Šaulių sąjunga atgijo tik tarp išeivijos šaulių: JAV, Kanadoje ir Australijoje, ir gyvuoja iki šių dienų. Išeivijos šauliai nuoširdžiai padėjo atkurti Šaulių sąjungai Lietuvoje.

Lietuvių tautai buvo lemtingi 1988 m. Atgimė viltis atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę, o kartu ir idėja atkurti Lietuvos šaulių sąjungą.

Sąjūdžio vadovybė norėdama apsaugoti organizuojamus renginius nuo kitaminčių ir KGB agentų išpuolių bei provokacijų pradėjo organizuoti saugos būrius, kurių nariai dėl nešiojamų žalių raiščių buvo vadinami žaliaraiščiais. Kaune Sąjūdžio saugos būrių vadu buvo paskirtas LPS

Kauno tarybos narys inžinierius Romualdas Žykas. Žaliaraiščiai palaikė tvarką daugelyje LPS renginių.

1989 m. gegužės 12 d. Kaune, Komprojekto salėje, įvyko Sąjūdžio saugos būrių aktyvo susirinkimas. Dalis susirinkusiųjų buvo nepatenkinti žaliaraiščių veiklos apimtimi ir įgaliojimais. LPS Kauno tarybos narys saugos būrių vadas R.Žykas pasiūlė saugos būrių pagrindu atkurti Lietuvos šaulių sąjungą, kaip tautinę, turinčią savo tradicijas bei ideologiją organizaciją. Organizacijos atkūrimo idėją palaikė kai kurie LPS Kau-

no tarybos nariai, saugos būrių vadai ir aktyvistai. Netrukus susibūrė grupė entuziastų sąjūdininkų: Romualdas Žykas, Stasys Ignatavičius, Vytautas Zenkus, Valdemaras Leonavičius, Algimantas Ragelis, Ovidijus Bernatonis, Gintaras Linkus, Vytautas Kaminskas, Darius Balkė, Liutauras Katilius, Valdas Bieliūnas, Algis Kadelskas. Šie žaliaraiščiai sudarė LŠS atkūrimo iniciatyvinės grupės pagrindą. Dauguma LŠS atkūrėjų buvo Sąjūdžio grupių organizatoriai ir vadovai. Iniciatoriai pradėjo organizacijos atkūrimo darbą, ieškojo žmonių, į grupę kvietė įsitraukti tarpukario Lietuvos šaulius, buvusius partizanus ir tremtinius. Vienas pirmųjų į iniciatyvinę grupę įsitraukė partizanas Juozas Armonaitis.

1989 m. birželio 1 d. Dainų slėny-

je dalyvaujant atkūrimo iniciatyvinės grupės nariams Stasys Ignatavičius pirmą kartą viešai paskelbė, kad įsteigta Šaulių sąjungos atkūrimo iniciatyvinė grupė, ir kvietė visus renginio dalyvius įsitraukti į jos veiklą.

LŠS atkūrimo iniciatyvinė grupė įpareigojo mane, Vytautą Zenkų, parašyti straipsnį į "Tremtinio" laikraštį. Tuo metu "Tremtinio" redaktoriaus pareigas ėjo LPS Kauno tarybos narys Povilas Varanauskas. Į redakcinę kolegiją įėjo LŠS atkūrimo rėmėjai - Birutė Nedzinskienė, Juozas Enčeris, Antanas Paulavičius. Šie draugai žmonės palaikė LŠS atkūrimo idėją.

1989 m. rugpjūčio 19 d. "Tremtinio" 12 numeryje išspausdintame mano straipsnyje "Atkurkime Lietuvos šaulių sąjungą" žmonės buvo informuoti apie Šaulių sąjungos atkūrimą, prieškarinio šauliai, buvę tremtiniai ir jaunimas kviečiami įsitraukti į organizacijos narių gretas, supažindinti su Šaulių sąjungos prieškarinio struktūra, apžvelgta organizacijos 1919-1940 m. kultūrinė veikla.

LŠS atkūrimo iniciatyvinės grupės nariai rinkdavosi "Tremtinio" klubo patalpose, K.Donelaičio gatvėje. Iniciatyvinę grupę pasiekė laišakai iš visos Lietuvos ir net iš užsienio. Pradėta susirašinėti su Šaulių sąjungos tremtyje vadovybe, esančia JAV. Laiškų srautas didėjo.

Pirmieji į kvietimą atsiliepė Rimvydas Mintautas ir žurnalistas Linas Jučas iš Vilniaus, Juozas Kavaliauskas iš Kelmės, iniciatoriai iš Panevėžio, Varėnos ir kitų vietovių. Jie tapo šaulių dalinių savo vietovėse atkūrimo pradininkai. LŠS atkūrimo iniciatyvinė grupė pradėjo ruošti pirmajai šaulių priesaikai ir LŠS atkūrimo konferencijai.

Vytautas ZENKUS
LŠS istorijos muziejaus
direktorius

Lietuvos valstybės įtvirtinimo etapas

Lietuvoje iškilmingai paminėtos 61-osios Birželio 23 d. sukilimo metinės

Istoriniai šaltiniai pasakoja, jog Vilniuje 1943 m. birželio 23 d. sukilėliai periminėjo įstaigas ir didelio pasipriešinimo nesulaukė, nes Raudonosios armijos dalinių mieste buvo nedaug ir jie greit pasitraukė. Svarbiausias šio sukilimo bruožas - staigumas. Bolševikai nesugebėjo duoti kokio nors atsako, nes nesusižadė, kas ir iš kur šaudė. O tai sukėlė paniką ir vertė juos iš miesto trauktis. Sukilėliams į pagalbą atėjo lietuviai kariai, saugoję Raudonosios armijos kareivines. Tvarkai palaikyti birželio 24 d. buvo sudarytas Vilniaus miesto bei srities piliečių komitetas, jo pirmininku tapo Vilniaus universiteto Teisės fak. deka-

nas Stasys Žakevičius.

Gedimino pilies bokšte suplevėsavė Trispalvė. Kai birželio 24-ąją į Vilnių įžengė vokiečių kariuomenės daliniai, jie miestą rado valdomą sukilėlių.

Prasmingas Birželio 23-iosios sukilimo metinių minėjimas įvyko LK Kauno įgulos karininkų ramovėje. Po šv. Mišių Šv. Arkangelo Mykolo (Įgulos) bažnyčioje gausiai susirinkę kauniečiai žuvusiųjų atminimą pagerbė tylos minute. Karmelitų kapinėse ir prie Nežinomojo kario kapo Vytauto Didžiojo istorijos muziejaus sodelyje minėjimo dalyviai padėjo gėlių.

Pranešimą "1941 m. birželio suki-

limas - tautos valios vykdymas" skaitė akademikas Antanas Tyla. Jis akcentavo, jog tai buvo vienas iš atminčių Lietuvos laisvės siekio etapų, ir charakterizavo du svarbiausius to meto sukilimo židinius - Vilniuje bei Kaune. LLK sąjūdžio štabo viršininkas V. Balsys sakė: "Sukilėliams buvo duotas trumpas laiko tarpas apsispręsti, o ilgiau būti laisviems nebuvo leista". Gyviųjų dienų liudininkai dalijosi prisiminimais, Lietuvos kariuomenės ir atsargos kariškiai, rėmėjai apdovanoti padėkos raštais. Minėjimo dalyviams koncertavo Kauno muzikos ansamblis "Ainiai".

"Tremtinio" inf.

NKVD pinklėse žuvusiems

(atkelta iš 1 psl.)

“Tuos, kuriuos suradome, ir tuos, kurie su mumis šiandien bus maldose ir dainose, pagerbkime tylos minute”, - akimirka susikaupti pakvietė renginio vedėja LPKTS Prienų sk. pirm. D.Raslavičienė. “Šiandien iškilminga diena Tauro apygardai, visai Suvalkijos žemei - atidengiamie ir šventiname paminklą šio krašto partizanų žygdarbiams atminti. Jis savo didybe simbolizuoja partizanų dvasios ir kovos stiprybę. Il-

Suvalkijos partizanai: atkurtosios Pietų srities vadas P.Pečiulaitis-Lakštingala ir Tauro apyg. vado pavad., LPKTS Marijampolės sk. pirm. V.Raibikis. Padėkota partizanų rėmėjams, ryšininkams, nuoširdi užuojauta išreikšta partizanų žmonoms, “įkūnijusioms visos Lietuvos netekčių skausmą, stiprybę ir pergalę”, tarp jų - buv. politinei kalinei birutietei K.Stravinskienei ir dukrai Laimutei. LPKTS Prienų sk. pirm. D.Raslavičienė užrišo tauti-

Kalba mjr. G.Reutas. Šalia - nenuilstančioji Skausmo kalnelio puoselėtoja, renginio vedėja, LPKTS Prienų sk. pirm. D.Raslavičienė

gus amžius stovės šis tvirtas labai gražus paminklas ir visiems, kuriantiems Lietuvos ateitį, primins tas idėjas, už kurias paaukojo gyvybę šio krašto laisvės gynėjai”, - kalbėjo LPKTS, TS PKTF pirm. Seimo narys dr. P.Jakučionis. Paminklą pašventino Veiverių parapijos klebonas K.Skučas, skambėjo Lietuvos himnas, paminklo papėdė nuklota gėlėmis.

“Mes, Lietuvos kariuomenės kariai, stovime tėvynės sargyboje ir atiduodame pagarbą už jos laisvę žuvusiems”, - KASP vado plk.ltn. A.Plieskio, S.Dariaus ir S.Girėno rinkt. vado mjr. A.Dapkaus ir visų Lietuvos kariuomenės karių vardu tarė LK Kauno įgulos karininkų ramovės viršininkas mjr. G.Reutas. Į dangų pakilo garbės saljutai.

Buvęs politinis kalinys V.Juodsnukis pasakojo apie savo klasės auklėtojo - Prienų “Žiburio” gimnazijos mokytojo partizanų vado ats. ltn. asmenybę, partizanų būrio žūtis aplinkybes tą lemtiną birželį. “Tariu - tebūna jiems lengva Lietuvos žemėlė, nors žmonės kalbėjo, kad išniekintus kelių partizanų kūnus nuplūkdė Nemunu. Kas žino...” - sakė partizanų kovų metraštininkas. Kalbėjo Prienų r. meras A.Gustaitis, laisvės kovotojų vardu -

nę juostą. Nuoširdų žodį tarė DLK Birutės KŠMD pirm. E.Almonaitienė, savo kūrybos eiles deklamavo buv. partizanų ryšininkė Tauro apyg. Stirnos rinkt. partizanų vado žmona M.Abramaitienė.

Renginio metu skambėjo ir LPKTS Garliavos sk. pirm. M.Babono eilės, Aleksoto bendruomenės pedagogų vokalinio ansamblio (vad. A.Skaudžiuvienė) atliekamos dainos. Baigiamąjį žodį tarė paminklo pastatymo sumanytojas LPKTS pirm. dim. kpt. A.Lukša: “Nuoširdų ačiū tariu visiems, ypač inž. Kazimierui Juozaičiui, padėjusiems, kad iškiltų šis paminklas mano, kaip partizano, krikštateviui - didžiam kovotojui J.Stravinskui-Žiedui ir bendražygiams, kuriuos gerai pažinojau.” Tauro apyg. partizanas dėkojo AB “Lietuvos energija” gen. dir. R.Juozaičiui už materialinę paramą, Juozo Vitkaus inžinerijos batalionui už techninę pagalbą, taip pat B.Vosyliui ir M.Liutvinui - pagrindiniams statybos darbų vykdytojams, skulptoriams Vyšniauskams - jų darbščių rankų dėka Šilavoto laukų akmuo virto šiuo didingu atminimo ženklų.

Dalia
MACIUKEVIČIENĖ
Jono IVAŠKEVIČIAUS
nuotr.

Birželio 19 d. Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos kieme susirinkome 1949 m. laidos bendraklasiai 11-ąjį kartą. Po pamaldų Šv. Vincento bažnyčioje aplankėme Tauro apyg. partizanų muziejų, kai kurie prisiminėm savo skaudžią praeitį, nes apie 15 iš mūsų nukentėjo nuo sovietų okupacijos. Prie paminklo Tauro apyg. partizanams padėjome gėlių, uždegėme žvakučių. A.Kralikas išsamiai pasakojo, kaip sunkiai ėjosi šio

paminklo statymo darbai.

Marijampolės Rygiškių Jono gimnazija - viena iš seniausių Lietuvoje - išugdė daug garbingų žmonių. Auklėtinių vaidmuo neįkainojamas tiek kultūriniame, tiek politiniame gyvenime. Prasi-dėjus okupacijoms daugelis stojo į mirtiną kovą su okupantais ir žuvo, todėl pasirinkom šią vietą aplankyti neat-

sitiktinai. Paprasčiau tylos minute pagerbti žuvusius ir neregėjusius iš tremties vietų visus gimnazijos moksleivius, bendraklasius.

Labai malonu, kad mano bendraklasiai pirmieji parodė pagarbą. Tikiuosi ir kitų laidų pritarimo ir kad ši vieta taps lankoma.

Laisvės kovų dalyvė
Alva SIDARAVIČIENĖ

Lankytina vieta

Prie paminklo Rygiškių Jono gimnazijos 1949 m. laida

R.Rusteikos nuotr.

Atminimo paminklas

Rokiškyje minint Gedulo ir vilties dieną šv. Mato bažnyčioje dekanas Juozas Janulis aukojo šv. Mišias, giedojo buv. tremtinių choras. Po jų rokiškėnai - buvę politiniai kaliniai, tremtiniai, miesto svečiai vyko į Pablizgės-Pagrandžių kaimą, kur 1947 m. Navikų sodyboje įrengtame bunkeryje žiemojo Algimanto apyg. Dobilo būrio partizanai: grupės vadas A.Gasiūnas-Gandis, nariai - K.Deksnyš-Erelis, A.Diržytė-Vilnelė, K.Dubauskas-Vilkas, J.Navickas-Stirna. Lemtingą 1947-ųjų kovo 15 d. Navikų sodyba buvo apsupta, vyko aršios kautynės. Nelygioje kovoje žuvę partizanai išniekinti Ro-

kiškio aikštėje - dabar tai Nepriklausomybės aikštė.

Partizanų žūtis vietoje pastatytas paminklas. Jo atidengimo ir pašventinimo ceremonijoje dalyvavo jaunieji šauliai, kalbėjo prof. V.Uzdila, rajono meras E.Vilimas, Seimo narys V.Saulis, žuvusiųjų artimieji ir juos pažinę žmonės. Prie paminklo padėta gėlių, uždegtos žvaku-tės, žuvusiųosius salvėmis pagerbė Rokiškio apsaugos savanorių būrys.

Partizanų atminimo pagerbti atvykę svečiai lankėsi Rokiškio kraštotyros muziejuje. Jiems buvo pristatytas vienintelis Lietuvoje partizanų atminimo žemėlapis, kuriame pažymėta 1944-

1953 m. partizanų kautynių ir žūtis vietos. Kad jis atsirastų, daug pasidarbavo Kraštotyros muziejaus direktorės pav. istorikas A.Kazulėnas. Jis sužymėjo partizanų kautynių ir žūtis vietas, nurodė pastatytus paminklus, atstatytas žemines. Žemėlapi maketuojant bendradarbiavo I.Skripka.

Žemėlapi rengiant Rokiškyje viešėdamas gen. mjr. J.Kronkaitis pažadėjo paramą ir savo žodį ištesėjo. Jam tarpininkaujant žemėlapi nemokamai išleido Lietuvos kariuomenės krašto kartografijos centras Kaune. Juos muziejus platins mokyklose, padovanos Rokiškio krašto bibliotekoms. Vadovaujantis žemėlapio atsi-randa nauji turistų maršrutai. Lankytinos vietos - Juodupė, Plunksnočių miškas, Pandėlys, Natigalos pelkė. Šis maršrutas atves ir į garsios mūsų krašto poetės D.Glemžaitės-Bulovienės žūtis vietą, ne mažiau įdomus maršrutas ir Obelių partizanų kovų vietomis.

Feliksas
MAŽEIKIS

Prie Pablizgės-Pagrandžių kaime pastatyto paminklo

Vytautas JUODSNUKIS

Per NKVD užkardas

Pabaiga. Pradžia Nr. 40

Nukautų partizanų vežti į Šilavotą enkavėdistai atvarė Barsukynės kaimo gyventojų pusbrolių Januškevičių dvikinkius ilgadrobinius vežimus.

“Patekėjus saulutei tėvai pas daktarą į Veiverius išvežė karščiuojantį jaunesnį broliuką. Grįždami iš Veiverių nuo Brundzos dvaro iki Leskavos sankryžos šalikelės matė stovinčias kelias dešimtis enkavėdistų mašinų... Išbadę durtuvais vežimo šiaudus ir įsitikinę, jog berniukas tikrai serga, enkavėdistai leido tėvams važiuoti namo... Priešpiečiaus į mūsų kiemą purvais apskretęs dviračiu įvažiavo Juozas Baltrušaitis-Tigras. Atsigėręs šalto vandens tepasakė: “Aš ir Vilkas...” Ir sėdęs ant dviračio išvažiavo”, – prisimena Lapinskų Kastutė.

Svenčiaviškio drebulių gležnų lapų šnarėjime ištirpęs Pagraizžio kautyinių šūvių aidas mūsų nepasiekė. Tik šeštadienio pavakare kaime pasklido gandas, kad Pagraizžio girioje nukautas Prienu “Žiburio” gimnazijos mokytojas mano klasės auklėtojas Juozas Stravinskas. Dar pavasarį įtariamasis esąs Žiedo ryšininkas Marijampolės saugume gerokai aplamdytas, bijodamas patekti aršaus čekisto V.Kalesovo ir jo gaujos akiratin, į Šilavotą nėjau. Ruošdamasis į bažnyčią Sekminių pamaldoms prašiau motiną ir seserį atidžiai įsižiūrėti į nukautus partizanus. Su maža viltim, – gal netiesa, – neramus slankiojau “Pesliukės” pagiriais... Bet žiauri tiesa abejones išsklaidė. Mama atpažino Mokytoją... “Ištaršyti geltoni plaukai... Guli kaip gyvas... Prie tako, šalia šventoriaus, tarp numestų vyrų, – žmogaus protui nesuvokiama, – begėdiškai nudraskytas drabužiais išniekintas... jaunutės mergaitės bejausmis kūnas”, – braukdama iš akių nepaliaujamai plūstančias ašaras pasakojo iš Šilavoto grįžusi mama.

Tą šventą Sekminių valandą bažnyčioje gaudžiant vargonams “Aukštyn širdis” – sadistų įniršio apimti beždžionžmogiai sribai, tarsi kraujo ištroškę grifai, supuolę maitojo šalia šventoriaus, prieš bažnyčios paradines duris, numestus aukų kūnus...

“Geriau... būčiau nėjusi... Nejaugi Dievo nėra?” – aimanavo mama.

Žmonės pasakojo, kad parvežus į Šilavotą partizanų kūnus ir išvertus prie šventoriaus sribų sesuo Vera Sadukė pripuolusi prie Mokytojo kūno bandė numauti nuo piršto auksinį vestuvinį žiedą. “Juozeli, jis tau jau nereikalingas!” – apkvaitusi nuo “samanės” vapaliojo enkavėdistų “gaillestingoji”... KGB agentė “Izabela”.

“Sribas Pašukevičius atsinešė kastuvą ir nukirto partizano pirštus...” – teigia tuomet pro šalį iš mokyklos ejęs mokinukas Masčinskų Justinas.

Sekminių antrą dieną Žiedo, Vėtros ir Laimutės kūnus nuvežė į Prienus ir numetė ant turgaus aikštės grindinio, šalia dviejų nukautų partizanų. Kitų šešių partizanų kūnus sribai sumetė į Šilavoto kapinių patvoryje šilavotiškių ir Naujasodžio gyventojų įrengtas bulvių saugyklų duobes.

Birželio 6 d. apie 20 val. Tartupio

kaime, Dariaus sodyboje, Prienu enkavėdistai apsupo du Geležinio Vilko rinktinės Šiaurio kuopos partizanus. Nukautą partizaną Mozūraitį-Girinį (g. 1909 m.) ir sunkiai sužeistą be gyvybės žymių partizaną Joną Senavaitį-Rainį (g. 1925 m.) atvežė į Prienus “pašarvojo” turgaus aikštėje. Ryte trumpos vasaros nakties rasos atgaivinto Rainio silpnos dejonės atkreipė sribo Vaikšnio “atžalos” dėmesį. “Tėte!.. Tas mėlynakis... gyvas!” – atbėgęs į sribyną šūkčiojo vaikišcias.

“Nežabotos neapykantos siautuli apimti prie jaunuolio kūno prišokę budeliai – sribai “Tiesoje” susuktų machorkos suktinių žarijomis degino merdinčio partizano Rainio veidą... Į atmerktas mėlynas akis mėtė degančius degtukus ir liepsnojančias Prienu KP(b) organo “Naujo gyvenimo” skiautes...” – pasakojo prieniškiai, šių žiaurių egzekucijų liudininkai.

– Kam kankinat “ant bruko”... gyvą žmogų? – šaukė praeiviai.

– Neškitės in sribyną... Ir ten parceliuokit, – išsprūdo neatsargus senyvos moteriškės piktas šūksnis.

Sribai nusitempė jaunuolio kūną į savo būstinės – dabartinio “Beržo” – kiemą. Netrukus pokštelėjęs sausas sribo Vaikšnio “nagano” šūvis sustabdė laisvės kovotojo – kankinio Rainio širdies plakimą...

Smalsesnių moterų paklaustas, kas šaudė kieme, aikštėje žaidžiantis Vaikšniukas atsakė:

– Tėtė nušovė... tą vyrą...

– Mėlynakis... jau užsimerkė, – mestelėjo jo motina.

“Sutemus užėjo Kęstučio kuopos Paparčio būrio partizanai: mano brolis Antanas-Naras ir Kaziukas Senavaitis-Zuikis. Rainio brolis paprašė mane nueiti į Prienus atpažinti vakar enkavėdistų parvežtų partizanų”, – prisimena Izabelė Jundilaitė-Monikutė. Nedidukė penkiolikos metų mergaičiukė su grupele smalsesnių miesto vaikų priėjusi prie grindinio dulkėse numestų partizanų palaikų vos atpažino sribų sumaitotą Rainio veidą.

“Juosmens srityje krauju permirkę baltiniai... Apanglėję antakiai ir akys... Apdege, pūslėti, musių nutūpti skruostai... kėlė nesuvaldomai šiurpų drebulį... Pasižadėjau daugiau niekad neiti žiūrėti nušautų partizanų”, – pasakojo buvusi Geležinio Vilko rinkt. partizanų ryšininkė Monikutė.

Pavakare į atvartą sribo Vaikšnio vežimą sumetę trijų partizanų kūnus, liaudies smaugėjai nuvežė ir išvertė į raistą, prie Revuonos upelio. Kitų dviejų Laisvės kovotojų palaikus mašina nuvežė už Smalinės ir išsukę iš Marijampolės–Alytaus plento sumetė į buvusius vokiečių apkasus, Prienu šilo pakraštyje.

1992 m. vasarą buvusios Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. vado ltn. Juozo Stravinsko-Žiedo žmonos Konstancijos dėka apkasų vietoje rastį dviejų karžygių palaikai parvežti į Šilavotą ir deramai palaidoti Partizanų kape.

Nepalūžęs

Jau praėjo metai, kai 2003 m. liepos 11 d. Amžinybės slenkstį peržengė mano geras draugas, puikus žmogus, politinis kalinys Vytautas Mosteika. Laiko tėkmė gydo žaizdas, leidžia apgalvoti ir įvertinti įvykius ir žmones, bet aštrina prisiminimus ir gilina netekties suvokimą.

Vytautas Mosteika gimė 1923 m. Panevėžio aps., ūkininko šeimoje. Draugiškoje šeimoje, be jo, augo ir dvi seserys. Vytautas mokėsi gimnazijoje, ruošėsi savarankiškam gyvenimui. Deja, 1940 m. prasidėjusi okupacija sujaukė Lietuvos jaunuolių likimus palikdama jiems nedidelį pasirinkimą – tarnauti okupantui arba priešintis ir ginti savo valstybės nepriklausomybę.

Paskelbus mobilizaciją šaukimą į sovietų armiją gavo ir Vytautas. Nutarė – į armiją neis, o pasitrauks pas partizanus. Laikini slapstėsi netoli namų įrengtoje slėptuvėje. Deja, buvo išduotas. 1948 m. pateko į Norilsko lagerius. Aktyviai dalyvavo Norilsko lagerių kalinių sukilime. Po ilgų kalinimo metų 1955 m.

buvo paleistas ir galėjo grįžti į tėvynę, tačiau visa šeima gyveno tremtyje – Irkutsko sr., Tuluno r., todėl ir Vytautas išvyko pas artimuosius.

Susitikome su juo 1956 m. rudenį, kai aš iškalėjęs 5 m. Vorkutos lageriuose taip pat atvykau pas savo šeimą į tremtį. Susitikome ir jau nesiskyrėme visą gyvenimą iki jo mirties. Tai buvo nuostabus žmogus, mokėjęs kitus paguosti ir užjausti, visada pasiruošęs padėti, niekada neprarandantis sveikos nuovokos, valstietiškos išminties, tvirtas, komunikabilus, turintis puikų humoro jausmą ir buriantis apie save vienminčius. Tolimame Sibire dirbdamas Tuluno elektrinėje jis pažinojo visus ten gyvenančius lietuvius, palaikė ryšius, stengėsi visus suburti, kad svetimame krašte būtų palaikoma lietuvių dvasia. Bendros šventės niekada neapsieidavo be Vytauto. Padėjo jis ir man surasti darbą toje pačioje elektrinėje, gauti kambarėlį bendrabutyje, kur ir jis gyveno, globojo ir padėjo kaip nuoširdus vyresnis draugas. Vytautas buvo labai imlus visokioms naujovėms, kartu domėjomės fotografija.

Išsipildė mūsų svajonė – grįžome su šeimomis į Tėvynę. Ir tegul niekas mūsų čia nelaukė išskėstomis rankomis, bet vis dėlto mes jautėmės namuose. Negalėdami įsikurti tėviškėse, ir jis, ir aš emėmės kurti savo lizdus iš naujo. Vytautas niekada neprarado optimizmo ir tikėjimo geresniu rytojumi ir ragino visus nepasiduoti. Apsistojęs Radviliškyje ir sukūręs šeimą su buvusią tremtine Genovaitė Statkute emėsi statyti namą. Ne-

lengva buvo žmogui, neturinčiam jokio materialinio pagrindo, tai padaryti, bet jis kaip darbšti skruzdėlė dirbo, tempė po šapelį, lipdė kantriai, nesiskųsdamas, nedejuodamas ir svarbiausia – linksmai pasišaipydamas iš pasitaikančių nesėkmių. Ir Lietuvoje jis liko tas nenuorama novatorius, norintis išbandyti viską, kas nauja. Tas jo vargšas namelis Radviliškyje, Vytenio gatvėje, yra ištvėręs begalę eksperimentų, pertvarkymų, patobulinimų ir praplėtimų. Bet mane visą laiką stebino ir džiugino, kad jis, būdamas toks užsiėmęs žmogus, visada rasdavo laiko savo šeimai – žmonai, dukrai ir sūnui, tėvams, uoš-

viams, seserims, taip pat mums, savo draugams, visiems kaimynams ir pažįstamiems. Dar sovietų metais susisodinęs šeimą į kokią gerokai pavažinėta mašinytę vasaromis keliaudavo per Lietuvą lankydamas draugus ir pažįstamus. Na, o kai galų gale įsigijo “Žiguliuką”, tada tai tikrai kelionių žymiai pagausėjo. Tik jis vienas sugebėjo atrasti, kur kas gyvena, pris-

minti, ką tas žmogus yra gera padaręs. Man be galo gražus buvo jo įprotis lankant tremties brolius vežtis vaišių duonos kepalą. Ta duona – tai kaip simbolis mūsų vienybės, parsivežtos iš sunkių nelaisvės laikų.

Ilgiausią savo darbingo gyvenimo laikotarpį Vytautas Mosteika praleido Šiaulių fabriko “Verpstas” Radviliškio filiale. Fabrike Vytautas buvo mėgiamas, jo nuomonės buvo paisyta. Ilgai buvo renkamas į profsąjungos komitetą ir kiek galėjo rūpinosi dirbančiųjų reikalais.

Jo tikrasis gyvenimas prasidėjo kartu su Sąjūdžiu. Jis buvo vienas iš aktyviausių veikėjų Radviliškyje, be jo neapsiejo ir respublikiniai renginiai. Tik jo didžiulio darbo ir užsispyrimo dėka mes, buv. Irkutsko sr. Tuluno r. tremtiniai ir politiniai kaliniai, jau 1989 m. ilgiausią dieną – per Jonines susirinkome į pirmąjį susitikimą. Vėliau tradiciškai susitikimai buvo rengiami kasmet.

Aktyviam Sąjūdžio ir nepriklausomybės paskelbimo laikotarpiui prireikė daug jėgų. Vytautas dirbo LPKTS Radviliškio skyriuje, buvo renkamas šios organizacijos tarybos nariu, aktyviai dalyvavo sąjungos veikloje, dažnai lankėsi mokyklose, jaunimo susibūrimuose, be jo nepraeidavo nė vienas svarbesnis renginys Radviliškyje. Daug jėgų prireikė Norilsko Vyčių organizacijos kūrimui. Vytautas rinko medžiagą, ruošė spaudai atsiminimus, ieškojo žmonių, padėjo rengti susitikimus. Iki pat mirties aktyviai dalyvavo šios organizacijos darbe.

(keliami į 7 psl.)

Vytautas Mosteika

Nepalūžęs

(atkelta iš 6 psl.)

O kiek kilometrų nuvažiuota ieškant partizanų palikų užkasimo vietų, statant atminimo kryžius ir akmenis, lankant jų gimines ir artimuosius. Dažnai Vytauto Mosteikos pasirašytus straipsnelius skaitydavome ir "Tremtinys". Jis buvo aktyvus laikraščio korespondentas, domėjosi spausdinama medžiaga ir pats aktyviai bendradarbiavo. Tiems darbams darbeliams nebuvo galo. Kaip juokaudavo jo žmona Genutė, dažnai namai tapdavo štabu – telefonas netildavo visą dieną. Šalia visos veiklos nepamiršti buvo ir augantys keturi vaikaičiai. Visiems senelis rasdavo laiko, skirdavo dėmesio, o paaugusius berniukus stengėsi įtraukti į patrio-

tinę veiklą. Tik pasišventęs savo idėjai žmogus galėjo išlaikyti tokį didžiulį gyvenimo tempą.

Tačiau metams bėgant atsirado vis daugiau sveikatos problemų. Šeima stengėsi sudaryti geresnes sąlygas pailsėti. Bet argi gali žmogus atsisakyti to, kas tiek metų sudarė jo gyvenimo prasmę? Ir sirgdamas dirbo kiek galėjo – tvarkė savo archyvą, bibliotekėlę, rašė atsiminimus. Vytautas mums, savo draugams, išdalijo daugybę surinktų laikraščių, knygų, nuotraukų iš įvairių gyvenimo periodų. Dovanojo savo pagamintus ar kažkada įsigytus daiktus, nepaprastai subtiliai apgalvodamas ir parinkdamas, kas kam labiausiai reikalinga. Dar svajotojo sukvies-

ti mus visus į savo 80-mečio jubiliejų. Buvo paskirta net susitikimo data. Liepos 11 d. buvo numatytas ir tulniečių susitikimas Panevėžyje, į kurį mes turėjome vykti kartu. Deja, vietoj susitikimo aš vykau į jo laidotuves...

Ir dabar praėjus metams, kai jo nebėra tarp mūsų, mes dažnai lyginame ir vertiname savo poelgius pagal tai, kaip tokioje situacijoje būtų pasielgęs Vytautas.

Visi, norintys pagerbti ir paminėti Vytautą Mosteiką, rinksimės liepos 10 d. Radviliškio bažnyčioje, kur bus aukojamos šv. Mišios už jo šviesų atminimą. Dar kartą prisiminsime jį ir pamąstysime apie žmogaus paskirtį šioje žemėje ir gyvenimo prasmę.

**Vytautas
TAUTVAIŠAS**
Laisvės kovų dalyvis

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Albina Motiejūnaitė- Cidzikienė 1923-2004

Gimė Lazdijų r., Švėtežerio valsč., Teizų k. Buvo ištėkėjusi už partizano V. Neifaltos (žuvo 1946 m.). Albina su maža dukrele 1946 02 18 ištremta į Sverdlovsko r., N. Lialiansko r. Dirbo miško ruošos darbus. Ištėkėjo už tremtinio. 1959 m. grįžo į Lietuvą. Gyveno Lazdijų r., dirbo žemės ūkyje. Užaugino 3 sūnus ir 2 dukras.

Palaidota Lazdijų kapinėse.

Tebūnie Jai lengva Dzūkijos žemelė.

LPKTS Lazdijų skyrius

Lankėmės atmintinose vietose

Gedulo ir vilties dieną LPKTS Šilutės sk. "Pamaro aidas" choristai aplankė vietas, kur buvo tardomi ir kankinami šio krašto žmonės. Pirmoji vieta - buvusio kalėjimo pastatas. Dabar čia – turizmo ir buitinių paslaugų mokykla. Išvykoje dalyvavo Šilutės mero pavad. S. Skutuliene, LPKTS Šilutės sk. pirm. I. Vasiliauskis ir kiti. Macikuose Antrojo pasaulinio karo metais vokiečiai įkūrė lagerį būsiniams karo belaisviams. Jame buvo kalinami anglų, prancūzų, belgų ir kitų tautybių belaisviai. Sovietams užėmus Klaipėdos kraštą kurį laiką šiame pastate buvo keletas vokiečių belaisvių, vėliau jis tapo lietuviškuoju

GULAG'u. Dabar šioje vietoje iškilęs atminimo kryžius. Aplankėme paminklą, skirtą Lietuvos nepriklausomybės 10-mečiui paminėti (1918-1928), kuris yra Ž. Naumiestyje. 1954 m. jis buvo nugriautas, vėliau - 1948 m. minint vasario 16-ąją vietinių gyventojų atstatytas. Netoliese kitas paminklas - Kančios akmuo, įamžinantis tautos netektis ir nelaimės. Tai didžiulis lauko riedulys, apjuostas spygliuota viela, link jo veda geležinkelio bėgiai ir prasmingas užrašas: "Nepamirškite 1940-1990 Tėvynės kančių. Lietuva". Paminklo viršūnė puoši kaltinė saulutė. Jis atidengtas 1990 m. rugpjūčio 23 d., minint Ribentropo-Molotovo

pakto metines.

Tą dieną aplankėme miestelio kapines, kur 1945 m. palaidoti žuvę pirmieji partizanai. Pravažiudami nužvelgėme buvusią stribynės būstinę ir nuvykome į Venckų kaimą, kur piliakalnio papėdėje užkasti aštuonių partizanų kūnai. Čia stovi didžiulis ažuolinis kryžius su išdrožintu moters – motinos balnelje ir iškaltomis žuvusiųjų pavardėmis.

Šią įspūdingą ekskursiją organizavo Šilutės muziejus. Choro dalyviai visose atmintinose vietose padėjo gėlių, uždegė žvakutes, padainavo dainų, giedojo giesmes.

Eduardas ŠMITAS
buv. 1946 m. Šilutės kalėjimo politinis kalinys

Kviečiame

Liepos 6-osios renginiai Jurbarko

8 val. šv. Mišios Jurbarko Švč. Trejybės bažnyčioje.

9 val. išvyka iš aikštelės Kauno g., prie bažnyčios, į Šimkaičių mišką – gen. J. Žemaičio-Vytauto vadavietę. Žeminės šventinimas, teatralizuotas renginys, minėjimas. Kalbos, dainos, kareiviška košė.

13.20 val. vyksime prie Vytauto Didžiojo paminklo (Jurbarko) į Valstybės dienos minėjimą.

15.30 val. memorialinės lentos prie karo lakūno kpt. R. Marcinkaus gyvenamojo namo (Kalininės g. 6) atidengimas.

Teirautis tel. (8-447) 51945.

Liepos 24 d. Panevėžyje įvyks Irkutsko sr. Zimos r. Bargadajaus ir Kimiltėjaus gyvenviečių buv. tremtinių susitikimas. 10.30 val. šv. Mišios Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Po to susitikime kavinėje.

Maloniai kviečiame dalyvauti. Teirautis tel. (8-45) 589695, 462330.

Liepos 10 d. Marijampolėje įvyks mokslinė konferencija "Bažnyčia ir pasipriešinimas okupacijai". 11 val. šv. Mišios Arkangelo Mykolo prokatedroje už Tauro apyg. įkūrėją kun. A. Yliū ir žuvusius už Lietuvos laisvę dvasininkus. 12 val. konferencija (Vytauto g. 28). Pranešėjai: istor. J. Gustaitis, kun. R. Grigas ir soc. m. dr. J. Parnarauskas. 14 val. Tauro apyg. įkūrėjo kun. A. Yliaus kapo lankymas. 15 val. ekspozicijos "Kunigai okupuotoje Lietuvoje" pristatymas Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejuje (Vytauto g. 29).

Skelbimai

Liepos 3 d. Utenos r., Daugailių sen., Kubilių k., bus šventinamas paminklas Vytauto apyg. Kubilių, Rukšėnų, Bajorų, Juknėnų kaimų žuvusiems 28 partizanams. 11 val. šv. Mišios Spitrėnų bažnyčioje. Iškilimės prie paminklo 13 val.

Liepos 3 d. 11 val. LPKTS Šiaulių aps. koordinacija ir LPKTS jaunesniosios kartos komitetas kviečia į tradicinį sąskrydį Parkruojos r. Kreivakiškio dvarelyje Valstybės ir vienybės dienos paminėti.

Informacija tel: (8-37) 323204, (8-677) 68536

Liepos 3 d. (šeštadienį) Prienų r., Važatkiemo k., bus atidengtas paminklas Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. partizanui Vincui Gruodžiui-Zilvičiui. 10 val. šv. Mišios Prienų bažnyčioje. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Liepos 10 d. Panevėžio katedros parapijos salėje įvyks Irkutsko sr. Tuluno miesto ir rajono buv. tremtinių susitikimas. Šv. Mišios 11 val., po to pašnekesiai ir dainos prie bendro stalo. Maloniai kviečiame visus tuluniečius. Teirautis tel. (8-45) 446595, 464443.

Dėmesio!

Liepos 10 d. (šeštadienį) 10 val. Kauno r. Garliavos bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už politinį kalinį, tremtinį, kunigą Pranciškų Šliumpą, po to Ilgakiemio kultūros namuose įvyks Irkutsko sr. Usoljės r. Taljano, Širokopadės, Odensko buvusių tremtinių susitikimas. Bus pristatyta knyga.

Teirautis tel. (8-37) 201057, 440435.

Dėmesio!

Liepos 10 d. (šeštadienį) Raseinių meno mokykloje (Vytauto Didžiojo g. 15, Raseiniai) įvyks LPKTS Raseinių sk. narių susirinkimas dėl visuomeninės organizacijos LPKTS įkūrimo bei LPKTS ir TS Raseinių skyrių susijungimo.

Dienotvarkė:

9.15-9.55 val. registracija; 10-11.30 val. nutarimų projektų svarstymas ir priėmimas: dėl visuomeninės organizacijos LPKTS Raseinių sk. įkūrimo; dėl LPKTS tarybos narių, pirmininko, pavaduotojo (-ų) rinkimo; dėl TS PKTF įkūrimo; dėl LPKTS ir TS skyrių susijungimo sprendimų projektų svarstymo, tvirtinimo; dėl kandidato (-ų) patvirtinimo vienmandatėje LR Seimo rinkimų apygardoje; dėl įgaliojimų suteikimo TS PKTF delegatams; einamieji klausimai.

12-13 val. šv. Mišios Raseinių parapijos bažnyčioje. Kviečiame dalyvauti.

LPKTS Raseinių sk. tarybos pirm. A. Vizbaras

Dėmesio!

Kai buvo išleista knyga "ALŽIR'o kalinės", į "Memorial" archyvą kreipėsi giminės, norintys gauti daugiau žinių apie šio lagerio kalines. Bendrija "Memorial" prašo atsiliiepti žmones, kurie gali papasakoti apie buvusias ALŽIR (Akmolinsko tėvynės išdavikų žmonių lageris) politines kalines, kalėjusias už savo vyrų "nusikaltimus".

Rašykite: Jonui Lukšei, Sukilėlių pr. 87-21, 3043 Kaunas. Tel. (8-600) 89319.